

Høring NOU 2016:14 Mer å hente. Bedre læring for elever med stort læringspotensial – Skolelederforbundets høringsvar.

Skolelederforbundet er av den oppfatning at Jøsendalutvalget har levert en god utredning som gir sektoren et godt kunnskapsgrunnlag i arbeidet med å sikre elever med stort læringspotensial et enda bedre opplæringstilbud. De anbefalinger utvalget kommer med, kan gi føringer for hele sektoren som etter vårt skjønn gir arbeidet både riktig retning og innhold. Allerede nå ser vi skoleeiere og skoler som har laget gode planer og styrket innsatsen for denne gruppen elever, mye på grunn av det arbeidet utvalget har presentert.

Skolelederforbundet har få innvendinger mot hovedinnretning i utredningen. Vi har heller ingen kommentarer til de sentrale funn som presenteres. Vi velger derfor å kommentere utvalgets anbefalinger, **våre kommentarer er skrevet i rødt**:

Rammebetingelser

Utvalget anbefaler at nasjonale myndigheter:

– Justerer opplæringslovens § 1-3 for å tydeliggjøre at lovbestemmelsen også inkluderer elever med stort læringspotensial.

Dette er Skolelederforbundet enig i. Vi vil legge til at det kan være behov for en generell klargjøring av begrepet tilpasset opplæring, og hva som ligger i dette.

– Tydeliggjør handlingsrommet i dagens regelverk for skoleleder, skoleeier og fylkesmannen, for eksempel gjennom nasjonale kompetanseutviklingstiltak som Regelverk i praksis og RefLex (se kapittel 6.2).

Skolelederforbundet er enig i dette. Det er viktig at ansvarsforhold klargjøres også her.

– Sørger for at progresjonsbeskrivelsene i veiledningene til læreplaner for fag skal vise eksempler på kompetanse på et høyt og avansert nivå og gi støtte til lærerens arbeid med å tilpasse undervisningen for elever med stort læringspotensial. Utviklingen av beskrivelsene må skje parallelt med fagfornyelsen i Kunnskapsløftet.

Dette er et krav Skolelederforbundet stiller seg bak. Det er svært viktig at støtte- og veiledningsmaterieell er på plass så tidlig som mulig, ikke minst med tanke på innføringen av en ny læreplan. Skolelederforbundet har i denne sammenhengen krevd at materiellet må være ferdig før ny læreplan for fag skal gjelde.

Kunnskap, forskning og erfaring

Utvalget anbefaler at forskningsmiljøer:

– Utfører forskning av høy kvalitet om elever med stort læringspotensial i tett kobling og samarbeid med lærerutdanning og skoler.

Skolelederforbundet er spesielt opptatt av kvaliteten i lærerutdanningene, og ikke minst i samarbeidet mellom U/H-systemet og sektoren for øvrig. Det er derfor viktig at forskning kobles tett med og samarbeider konstruktivt med praksisfeltet.

Utvalget anbefaler at nasjonale myndigheter:

– Konsentrerer ressurser til forskning dedikert til elevgruppen. Kritiske suksessfaktorer er sterke forskningsmiljøer, og at forbindelser mellom forskning, lærerutdanning og skole styrkes for å påvirke praksis i klasserommet.

Dette støtter Skolelederforbundet, se punkt over.

– Sikrer at forskning koordineres og formidles til sektoren.

Støttes uten ytterligere kommentarer.

- Sørger for at tilpasset opplæring for elever med stort læringspotensial inkluderes som tema i: Skoleleder- og lærerutdanning og utdanning i spesialpedagogikk, utdanning til PPT. Dette vil etter Skolelederforbundets mening være et av de viktigste tiltakene for at utvalgets anbefalinger skal kunne følges opp i sektoren. Det er avgjørende at U/H-sektoren tar anbefalingene inn over seg og videreutvikler egen kompetanse, og ikke minst sørger for at sektorens egne ansatte følger opp i møte med de som er under utdanning. Videreutdanning. Samme kommentar som over

- Hvert fjerde år systematisk kartlegger og evaluerer effekter av tiltak for elever med stort læringspotensial.

Støttes uten ytterligere kommentarer.

- Sørger for at det utvikles kompetanseprogram for PPT og spesialpedagogiske institusjoner om lærevansker hos barn og unge med stort læringspotensial.

Skolelederforbundet støtter dette. I tillegg ønsker vi at tilbud fra PPT og spesialpedagogiske institusjoner skal være lett tilgjengelig, og at informasjonen om disse skal komme ut til aktuelle miljøer i U/H-sektoren, skoler og skoleeiere på en bedre måte enn hva tilfellet er i dag.

Kompetanse og undervisningspraksis

Utvalget anbefaler at skoleeier:

- Bygger kapasitet på den enkelte skole og mellom skoler slik at det arbeides systematisk med oppfølging av elevenes læring.

Dette er Skolelederforbundet svært enig i. Vi vil også trekke frem behovet for andre yrkesgruppers kompetanse. Det er ikke gitt at alle skoler og skoleeiere har den nødvendig kompetansen, ofte fordi de er for små og for få til å utvikle solide fagmiljøer. Det er derfor svært viktig at skoler og skoleeiere stimuleres til samarbeid, også ut over kommunale og regionale grenser. Skoler og skoleeiere må ha både kompetanse og kapasitet, og der hvor dette mangler, må det tilføres. Skolelederforbundet vil peke på at Fylkesmannen kan få en viktigere rolle i arbeidet med å utvikle nødvendig kompetanse bl.a. gjennom tilsyn og erfaringsdeling.

- Tar ansvar for at skole og PPT har kompetanse i og ressurser til å identifisere elever med stort læringspotensial og tilpasse opplæring for dem.

Se kommentarer over. Det viktig å presisere at ansvaret ligger hos skoleeier som må sørge for at ansatte i skolen og i PP-tjenesten får nødvendig kompetanse, og at skolen har tilstrekkelig kapasitet.

Utvalget anbefaler at skoleleder:

- Tar i bruk eksisterende forskning og tilrettelegger for fleksibel organisering for elever med stort læringspotensial.

Skolelederforbundet er enig i dette. Men som nevnt over, vil dette kreve både tilstrekkelig kompetanse og kapasitet. Begge deler kreves for at skolen skal få nødvendig handlingsrom. De fleste skoleledere har i dag liten eller ingen avlastning til administrative oppgaver. Dette kan føre til at muligheten til samarbeid, innovasjon og nytenkning forsvinner i det daglige arbeidet.

Skolelederforbundet tar derfor til orde for at det gis rom for andre yrkesgrupper i skolen som kan avlaste ledelsen administrativt, slik at mer tid kan gå til å legge til rette for og følge opp skolens kjerneoppgaver, herunder fleksibel organisering av undervisningen tilpasset alle elevgruppers behov.

Utvalget anbefaler at lærere:

- Bruker forskningsbasert kunnskap og varierer undervisningsmetoder gjennom for eksempel dybdelæring og berikelse.

Skolelederforbundet er ikke uenig i dette. Og vi ser at det er her hvor utfordringene vil kunne ligge i fremtidens skole. Det er behov for endringer i hvordan undervisningen legges opp, ikke bare for elever med stort læringspotensial, men for alle elever. Vi som arbeider i skolen, er vant til å variere undervisningsmetoder og –opplegg, men som oftest er det med tanke på de elever som trenger

ekstra støtte og hjelp, og spesialundervisning på grunn av lærevansker eller andre behov. Elever med stort læringspotensial har ofte måttet klare seg uten særskilt tilpasset undervisning. Ny læreplan legger opp til vesentlige endringer, og dette vil kreve mye av både de lærerne som er i skolen, og av U/H-sektoren som skal lære opp nye lærere slik at de er rustet til å møte de utfordringer som kommer. Vi vil også påpeke at elever med stort læringspotensial har behov for den samme sosiale kompetanse som alle andre, og at dette må ivaretas i opplæringen.

I denne sammenhengen ønsker vi å trekke frem behovet for enda mer samarbeid i skolen, i det profesjonelle læringsfellesskapet, og mellom de ulike yrkesgrupper. Kompetansen som finnes internt i skolen, i et samarbeid mellom klassetrinn og mellom skoler er en uvurderlig ressurs. Vi ser for oss enda mer samarbeid mellom lærere på videregående skole og ungdomsskolen for å gi elever med stort læringspotensial et forsert opplæringstilbud. U/H-sektoren kan med fordel trekkes enda mer inn i slikt arbeid.

Utvalget anbefaler at nasjonale myndigheter:

- Vurderer tiltak for å sikre at skoleeiere samarbeider og tar ansvar for tilbud om forsering til aktuelle elever.
- Sørger for at det utvikles digitale læringsressurser for elever som blant annet ivaretar dybdelæring i alle fag.
- Sørger for utvikling og bruk av e-læringsmodul for skole og PPT og for å øke kompetanse om elever med stort læringspotensial.
- Vurderer utvidelse av lærerspesialistordningen til å inkludere kunnskap om elever med stort læringspotensial.
- Utvikler kunnskapsbasert kartleggings- og veiledningsmateriell for identifisering og didaktiske råd i fag for skoler, kommuner og PPT.
- Sørger for at tilpasset opplæring for elever med stort læringspotensial inkluderes som tema i nasjonale satsinger og veiledningsmateriell.

Skolelederforbundet støtter alle forslag til tiltak som er nevnt over. Vi minner likevel om at skoler og kommuner er forskjellige. Det er derfor nødvendig å sørge for at tilstrekkelig kompetanse og kapasitet tilføres. De tiltak som ønskes gjennomført, må følges opp med både faglig og økonomisk støtte. Skolens samfunnsoppdrag er stort, kanskje for stort og sammensatt til at den enkelte skole og skoleeier klarer dette alene. Det må derfor legges til rette for et utstrakt samarbeid mellom alle aktører både i og utenfor sektoren. Skolens eiere og ledere må gis handlingsrom som er nødvendig for å imøtekomme de krav og forventninger som stilles. Det er avgjørende at skolens ledelse anerkjennes som den viktigste drivkraften i et slikt arbeid, og at uten kompetente, handlekraftige og fremtidsrettede skoleledere, vil ikke reformer og endringer i skolen lykkes.

Skolelederforbundet vil til slutt legge til at samarbeidet med foresatte til elever med stort læringspotensial er svært viktig. Det må legges til rette for et godt samarbeid slik at disse elevenes særskilte behov kan ivaretas på beste måte i et tett og godt samarbeid med hjemmene.

Solveig H. Dahl
Forbundsleder

Trygve Beyer-Olsen
Politisk rådgiver